

Lausunto Korkeasaaren eläintarhan lakkauttamista koskevasta asiasta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Marrask. 26 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 973.

Valmisteluvaliokunnan läheteessä viime lokakuun 23 päivältä on Rahatoimikamaria kehoitettu „asianomaisia kuultuaan“ antamaan lausunto erinäisten eläinsuojelusyhdistyksen Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta että Korkeasaaren eläintarha lakkautettaisiin ja sen sijaan perustettaisiin biologinen museo. Tämän johdosta on Rahatoimikamari vaatinut lausuntoa asiasta Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnalta, joka sen onkin antanut pannen oheen eläintarhan intendentin, filosofianmaisteri Rolf Palmgrenin johtokunnalle antaman lausunnon. Kun kuitenkin esillä olevaan esitykseen katsomatta Korkeasaaren eläintarhaa näytti nykyisen kalliin ajan johdosta olevan supistettava, oli yhtiön johtokunnassa käsiteltäessä Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten 1918 vuoden menoarviota ehdotettu, että eläintarha kokonaisuudessaan toistaiseksi lakkautettaisiin, joka ehdotus ei kuitenkaan saavuttanut enemmistön hyväksymistä. Esillä olevaa asiaa Rahatoimikamarissa alustavasti käsiteltäessä vaadittiin hankittavaksi lisäselvitystä siitä, missä määrin eläintarhaa kävisi väliaikaisesti supistaminen voimassapitokustannusten huojuistamiseksi, minkätähden Kamari vaati johtokunnalta lausuntoa tästä asiasta. Nyttemmin käsiteltyään asian loppuun pyytää Kamari lausua seuraavaa:

Mitä ensinnä tulee eläinsuojelusyhdistysten esitykseen Korkeasaaren eläintarhan lakkauttamisesta, on Rahatoimikamari katsonut periaatteessa olevan asettuminen samalle kannalle, jolle kaupunginviranomaiset ovat asettuneet aikaisemmin tehtyihin samanlaatuisiin esityksiin nähden, esimerkiksi vuonna 1910, jolloin Kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 13 päivänä Anniskeluosakeyhtiön ja Korkeasaaren eläintarhan intendentin lausuntojen mukaisesti hylkäsi Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen Valtuustolle tekemän esityksen Korkeasaaren eläinkokoelman poistamisesta. Viitaten asiassa silloin esitettyihin näkökohtiin, joihin Kamari yhä edelleen katsoo voivansa yhtyä, pyytää Kamari, saattaakseen Kaupunginvaltuuston tietoon sen käsityksen, mikä asiantuntijoilla on eläintarhoista

ja niiden yleisöä kasvattavasta merkityksestä, jäljennöksenä panna tämän oheen Korkeasaaren eläintarhan intendentin edellä mainitun lausunnon, johon Anniskeluosakeyhtiön johtokunta on erimielisyydettä kaikissa pääkohdissaan voinut yhtyä. Toistamatta niitä syitä, joilla aikaisemmin on vastustettu puheena olevan eläintarhan poistamista, pyytää Rahatoimikamari sentähden mielipiteenään lausua, että Kamarin mielestä periaatteelliset syyt eivät puolla ryhtymistä eläinsuojeluyhdistysten vaatimaan toimenpiteeseen.

Mitä sitten tulee kysymykseen nykyisen kalliin ajan vaatimasta Korkeasaaren eläinkokoelman supistamisesta, oli, niinkuin edellä mainittiin, sitä tarkoitettava ehdotus tehty Anniskeluosakeyhtiön johtokunnassa käsiteltäessä Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten 1918 vuoden menosääntöehdotusta, tahtomatta johtokunta kuitenkaan tehdä positiivista ehdotusta tässä kohden. Tässä menoarviossa oli Korkeasaaren laitosten kustannukset laskettu 48,000 markaksi, sikäläisen eläintarhan voimassapito 142,000 markaksi ja Seurasaaren laitosten kunnossapito 44,500 markaksi eli menot kaikkiaan 234,500 markaksi, jota vastoin tuloja oli laskettu olevan 2,500 markkaa. Tarkoitukseen laskettiin siis tarvittavan määrärahoja yhteensä 232,000 markkaa. Kaupungin 1918 vuoden menosääntöehdotuksen yhteydessä ottaessaan harkittavaksi kysymyksen määrärahan osottamisesta mainittujen laitosten voimassapitoon katsoi Rahatoimikamari tarpeelliseksi Anniskeluosakeyhtiön johtokunnalta vaatia lähempiä tietoja siitä, missä määrin eläinkokoelmaa olisi johtokunnan mielestä supistettava ja minkä verran määrärahoja kaupungin varoista siten vähennetyn eläinkokoelman voimassapitoon tarvittaisiin sekä miten kokoelmaan lahjoitettujen eläinten kanssa meneteltäisiin. Kuluva marraskuun 21 päivänä antamassaan vastauskirjelmässä on johtokunta Rahatoimikamarille ilmoittanut:

ettei yhtiö katso voivansa omilla varoillaan pitää eläintarhaa voimassa, minkä johdosta se, ellei kaupunki voi tarkoitukseen myöntää varoja, täytyy toistaiseksi lakkauttaa;

että Kamariin lähetettyyn, puheena olevilla saarilla sijaitsevain laitosten 1918 vuoden budjettiehdotukseen eläintarhan osalle merkitty määrä voitaisiin edellä mainittuna päivänä toimitetun eläinkokoelman supistuksen jälkeen vähentää 142,000 markasta 110,000 markkaan;

että, jos jo aloitettua supistusta jatkettaisiin niin pitkälle, että ainoastaan syystä tai toisesta vaikeasti uusittavat eläimet säilytettäisiin, olisi eläintarhan voimassapidosta vuonna 1918 intendentin laskelmain mukaan menoja noin 30,000 markkaa, lukuun otettuna intendentin palkka 6,000 markkaa ja eläintenhoitajan palkka 3,600 markkaa;

että oli sangen vaikea arvata, minkä verran kustannuksia olisi eläinkokoelman jälleen täydentämisestä, mutta ammattikirjallisuudessa olevain tietojen johdolla saattoi mainita, että eläinkokoelma vuoden alussa oli noin 57,000 markan arvoinen, jota vastoin se nyttemmin supistuksen tapahduttua oli ainoastaan noin 29,000 markan arvoinen;

että ne kokoelmaan kuuluvat eläimet, mitkä yhtiö oli lahjoina saanut osin yksityisiltä henkilöiltä ja osin ulkomaisista eläintarhoista, oli lahjoitettu minkäänlaisia ehtoja panematta, minkätähden johtokunnan mielestä näihin eläimiin ei tarvinnut panna erikoista huomiota.

Mitä sitten tuli Rahatoimikamarin esittämään ehdotukseen, että ainoastaan säilytettäisiin ne eläimet, joiden sijaan oli vaikea saada uusia, huomautti johtokunta, ettei se katsoen tuon tuostakin kohoaviin elintarvehintoihin voinut vastata edellä mainittujen eläintarhan intendentin laatimain kustannuslaskelman paikansa pitäväisyydestä, ja epäili johtokunnan enemmistö, saattoiko sen vähäisen eläinmäärän, mikä intendentin ehdotuksen mukaan olisi säilytettävä, eli 11 nisäkkään, 12 linnun ja erinäisten akvaarioeläinten sekä isompain eläinten ruuaksi tarkoitettujen kaniinien ja merisikain, katsoa vastaavan niiden säilyttämisestä koituvia verraten runsaita kustannuksia.

Kun niiden eläinten joukossa, mitkä intendentti halusi säilyttää, myös oli sukupuuttoon kuolemassa oleva eläinlaji, bisonhärkä ynnä lehmä ja vasikka, joista molemmat aikuiset eläimet olivat ulkomaisista eläintarhoista saatuja lahjoja, saattaisi kuitenkin olla vähemmän hyvin harkittua teurastuttaa nämä eläimet. Sama saattoi olla laita eräiden kotimaisten eläinten, esimerkiksi ilveksen, joka, vaikkei ole mikään harvinaisuus, oli kuitenkin Korkeasaarella kotiutunut niin, että siitä oli saatu sikiöitä, mikä näihin eläimiin nähden on sangen harvinainen ilmiö eläintarhoissa. Jos mainitusta syystä säilytettäisiin ainoastaan harvalukuisia eläimiä, ei varsinaista eläintarhaa enää olisi olemassa, mutta niin ollen voitaisiin myöskin jäljellä olevain eläinten elatuskustannukset ensi vuonna vähentää noin puoleen edellä mainitusta määrästä eli 15,000 markan vaiheille.

Siinä tapauksessa ettei kysymys määrärahan myöntämisestä Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon vuonna 1918 tulisi lopullisesti käsiteltäväksi ennen kuluvan vuoden loppua, olisi kuitenkin joka tapauksessa vuodeksi 1918 myönnettävä niin suuri määräraha, 110,000 markan mukaan lukien, kuin tarvitaan eläintarhan säilyttämiseen nykyisessä laajuudessaan siihen päivään asti, jolloin se voidaan lopulliseen määräänsä supistaa, minkä ohessa johtokunta huomautti, että eläintarhan intendentille ja saarten puutarhurille on taattu kolmen kuukauden irtisanomisaika.

Harkitessaan kysymystä, minkä laajuisena Korkessaaren eläintarha olisi nykyoloissa säilytettävä, joka kysymys riippuu välittömästi sen määrärahan suuruudesta, mikä kaupungin varoista tarkoitukseen ehkä myönnetään, on Rahatoimikamari, joka on asettunut sille periaatteelliselle kannalle, että mainittu eläintarha on pysytettävä, katsonut olevan ehdottaminen kunnan varoista myönnettäväksi sen määräisen apurahan, ettei ainoastaan vaikeasti uusittavia eläimiä, vaan myöskin eläintarhaan lahjoitetut eläimet sekä johtokunnan harkinnan mukaan eräät muutkin eläinlajit voidaan säilyttää. Kamari on nimittäin sitä mieltä, että tällä keinoin varataan suurempaa mahdollisuutta eläintarhan täy-

dentämiseen olojen muututtua suotuisiksi, kuin jos eläinkokoelma nyt kokonaan hävitetään. Mitä erikoisesti eläintarhan lahjoitettuihin eläimiin tulee, ei Kamari, vaikka ne onkin lahjoitettu ehtoja panematta, ole katsonut voivansa kaikin puolin yhtyä johtokunnan lausuntoon, ettei näihin eläimiin tarvitsisi panna erikoista huomiota. Päin vastoin täytyy Kamarin mielestä eläintarhan hallinnolla katsoa tässä kohden olevan eräitä velvollisuuksia. Kun johtokunnan laskelmain mukaan 30,000 markkaa tarvittaisiin ainoastaan vaikeasti uusittavain eläinten säilyttämiseen eikä johtokunta ole taannut laskelman paikkansapitävääisyyttä, on Kamari sen mukaisesti mitä edellä on lausuttu eräiden eläinten säilyttämisestä katsonut olevan ehdottaminen, että eläintarhan voimassapitoon ensi vuonna myönnettäisiin 50,000 markkaa.

Ilmoittaen 1918 vuoden menosääteöhdotukseen merkinneensä Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten kunnossapitoon mainittuna vuonna 140,000 markkaa, josta määrästä 50,000 markkaa on varattu eläintarhan voimassapitoon, pyytää Kamari sentähden kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

olla huomioon ottamatta Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen y. m. yhdistysten esitystä Korkeasaaren eläintarhan lakkauttamisesta ja biologisen museon perustamisesta sen sijaan.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

K. Rein.

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Luontoa nykyaikaan tutkittaessa pyritään etusijassa havainnollisuuteen. Ei enää tyydytä luonnonilmiöiden kuvauksiin, vaan koetetaan kokeilujen ja välittömäin havaintojen avulla antaa tiedolle konkreettisempi ja kouraantuntuvampi sisällys.

Kun on kysymys hengettömästä luonnosta tai elävistä olennoista, joille ei siten tarvitse tuottaa kipua eikä kärsimystä, on edellä mainitun suuntainen opintomenettely epäilemättä parempi yksinomaisen teoreettisen tiedon antamista. Toiseksi muuttuu asia, jos tietoa etsiessämme loukkaamme muiden elävien olentojen oikeutta.

Tästä syystä on semmoinen eläinten elämän tutkiminen, joka edellyttää kesyttömiä eläimiä pidettävän vankeudessa, hyljättävä. Sillä vapauden menetys ja vankeudessa muuttuneet elämän ehdot tuottavat eläimille kärsimystä ja kiusaantumista. Sentähden eläintarhat, joihin on koottu lukuisia eläimiä eri ilmanaloista, eivät täytäkään tarkoitustaan antaa katsojalle, etupäässä kasvavalle nuorisolle, jota varten ne etusijassa on tarkoitettu, kuvaa näiden eläinten elämästä vapaassa luonnossa. Suvustaan huonontuneina, epätoivoissaan vapautta kaihoovina, toveriensa kirkunan, omain ja toveriensa ulostuksista lähtevän löyhkän kiusaamina näissä eläintarhoissa säilytetyt eläimet päin vastoin antavat irvikuvan siitä. Ne voivat suuressa yleisössä enintään tyydyttää pintapuolista uteliaisuutta, jolla ei ole mitään tekemistä todellisen eläinkunnan harrastuksen kanssa, ja synnyttävät joskus katsojassa säälin tunnetta tai pahimmassa tapauksessa ylimielisyyttä ja kiusoitteluhalua, mutta rakkautta luonnonelämään ja sen ymmärtämistä ne eivät herätä. Jos kesyttömät eläimet sen sijaan näytettäisiin kuolleina ja hyvin säilytettyinä sekä luonnonmukaiseen ympäristöön sijoitettuina biologisessa museossa, voisi niiden ulkomuodosta ja elintavoista saada sekä oikean että elävän käsityksen.

Suuressa osassa Helsingin yleisöä on jo kauan vallinnut vastenmielisyyttä Korkeasaaren eläintarhaa kohtaan, ja Suomen Eläinsuojelusyhdistys on vuonna 1910 Kaupunginvaltuustolta anonut sen poistamista, vaikka silloin ilman toivottua tulosta. Kun nyt on alkanut elintarvepuute, joka uhkaa sekä ihmisiä että eläimiä

nälänhädällä, ja useat Korkeasaarella säilytetyt eläimet täytyy lopettaa, on mielestämme sopiva ottaa asia uudelleen puheeksi ja pyydämme sentähden edellä lausuttuun viitaten Herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä anoa, että he päättäisivät lakkauttaa Korkeasaaren eläintarhan ja sijaan laittaa biologisen museon.

Helsingissä, lokakuun 16 päivänä 1917.

Suomen Eläinsuojelusyhdistys:

T. K. Forstén.

A. v. Konow.

Djurskyddsföreningen i Helsingfors.

Constance Ullner.

Victor Pettersson.

Föreningen Djurvännerna:

Siri Brander.

V. Lindman.

Sylvia yhdistys:

I. Hellén.

Joel Rundt.

Liite II.

Helsingin Anniskeluyhtiön Johtokunnalle.

Hallituksen kehotuksen johdosta pyydän täten lyhyesti lausua mielipiteeni anomuksesta, jonka erinäiset eläinsuojelusyhdistykset ovat Helsingin Kaupunginvaltuustolle tehneet saadakseen Korkeasaaren eläintarhan lakkautetuksi.

Niinkuin jo Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen vuonna 1910 tekemän samanlaisen anomuksen johdosta seikkaperäisesti osotin, eivät Korkeasaaren eläintarhan lakkauttamisen puolesta esitetyt eettilliset perusteet pidä paikkaansa tyynen ja asiantuntemukseen perustuvan arvostelun edessä. Kirjelmässä esitetty synkkä kuva eläintarhoista ei ole totuudenmukainen, ei yleensä eikä siinäkään erikoistapauksessa, jota kirjelmässä tarkoitetaan. Kokemus, ainoa peruste eläintarhain ennakkoluulottomalle ja puolueettomalle arvostelulle, ei päin vastoin tarjoa

vähintäkään syytä ylimalkaisen hylkäävän tuomion antamiseen. Yksityisille poikkeuksille, mitä tulee sekä johonkin laitokseen kokonaisuudessaan että erinäisiin vankeudessa pidettyihin eläimiin, ei saa antaa yleistä, rajatonta todistuskelpoisuutta. Kaikkialla on pyrittävä parantamaan eikä tuhoamaan laitoksia, joita arvostelukykyinen mielipide pitää hyödyllisinä. Yksityiskohdat eivät saa saattaa varjoon kokonaisuutta. Se on kehityksen kulku jokainoalla inhimillisen kulttuurityön alalla. Mutta anojat eivät arvostele eivätkä menettele näin, vaikka useat heistä ovat Korkeasaaren eläintarhaan nähden minulle lausuneet tunnustuksensa eläinten hoidosta esittämättä minkäänlaisia laitoksen voimassapysyttämistä vastustavia syitä. Koko asia esiintyy niin ollen eräille anojille periaatteellisenä kysymyksenä ja toiset taas luulottelevat itse olevansa häkissä ja tuomitsevat siis sen mukaan. Asianlaita on kuitenkin niin, että nykyaikaisiin eläintarhoihin otetaan hoidokit mikäli mahdollista jo pieninä pentuina, jotka eivät vielä ole saaneet maistaa vapauden autuutta enempää kuin sen tuottamia vai-vojakkaan, saatikka taistelua olemassaolon puolesta. Eri eläinten elämänehtoja ja elintapoja perinpohjin tuntevain henkilöiden taitavan johdon ja lempeän koh-telun alaisina nämä eläimet aklimatisoituvat, se on niiden perinnäiset luontaiset vaistot, niinkuin verenhimo, villiys, arkuus y. m. häviävät vähitellen — ne käyvät kesyiksi tottumuksen, kasvatuksen ja ympäristön vaikutuksesta. Ja ih-misen, kulttuurin, päämäärästään tietoisien vaikutuksen ja valinnan alaisina yksi-lölliset ominaisuudet ja salassa olleet taipumukset kehittyvät edelleen. Mistään eläinrääkkäyksestä ei tässä voi olla puhetta, edellyttäen hoidossa noudatettavan suunnitelmanmukaista ja järkipäristä menettelyä.

Kiistämätöntä on, että eläintarhoilla on erinomaisen suuri ja laatuaan ainoa merkitys kasvatusopilliselta kannalta katsoen niin helposti käytettävissä olevina, tietoa välittävinä esineinä kuin herättävinä laitoksinkin. Tämän vahvistavat to-deksi nykyajan etevimmät tieteellisen ja opettavan biologian alan edustajat, henkilöt, joilla on kaikki edellytykset voidakseen intohimottomasti, ennakkoluu-lottomasti ja ylenmääräisestä hempeämielisyydestä vapaina arvostella tilannetta kokemuksen ja tosiolojen pohjalla. Biologisesta museosta puuttuu eläintarhan ydin, elävä elämä, kaikki ne fysiologiset, ekologiset ja psykologiset seikat, jotka juuri herättävät rakkautta eläimiin ja elävää harrastusta niiden tutkimiseen.

„Tarkoitus ei pyhitä keinoja“ on mielilauseena useilla, epäilemättä jalosti ajattelevilla ja lämpimästi tuntevilla henkilöillä. Mutta jos kerran inhimillinen eläinhoito, sillä sitähan on kaikki järkipäristä eläinhoito, on eettilliseltä kan-nalta hyljättävä, on varmaan vieläkin suurempi rikos että esi-isämme raakamai-silla menettelyillä vangitsivat kesyttömiä eläimiä, jotka he iskuilla ja lyönneillä pakottivat sokeaan tottelevaisuuteen luodakseen niiden jälkeläisistä vähitellen monien sukupolvien vaivaloisella työllä hyödyllisiä kotieläimiä, jotka ovat koko-naan ihmisestä riippuvaisia ja elävät hänen armostaan. Mutta siinä tapauksessa myöskin me kaikki ja niiden joukossa useimmat eläinystävät, jotka pidämme

koiraa, hevosta tai lehmää, järjestelmän toteuttajina ja sen alkuperäiseen vääryyteen nojaten olemme heidän rikstovereitaan. Ja herkkämielisimmille tunneolijoille käy silloin itse kukkasviljelyskin rikokseksi.

En voi torjua luotani sitä käsitystä, että anomus poikkeamalla tässä edellä esitetystä tunnuslauseesta on rakentanut menestyksensä toiveet nykyisen elintarvepuutteen varaan. Sehän nimenomaan mainitaankin kirjelmässä. Tämän johdosta pyydän ainoastaan mainita, että ne elintarvemäärät, mitkä Korkeasaaren eläintarhassa aikaisemmin, puhumattakaan sen nyttemmin suuresti supistetusta eläimistöstä, käytettiin *kokonaisen vuoden* kuluessa olisivat nälkäannosteluakin käyttämällä voineet ravita vain *mitättömän murto-osan pääkaupungin väestöstä yhtenä ainoana päivänä*. Kauroja kulutetaan eläintarhassa nykyään 20—25 kg päivittäin, hevoslihaa (pääasiassa sisälmyksiä ja ihmisravinnoksi kelpaamatonta lihaa) likimain saman verran ja kalaa 8—10 kg päivässä. Ja kun eläinten lukua edelleenkin vähennetään, vähenee kulutus yhäkin. Yksi pääskynen ei tee kesää. Eläintarhan poistaminen elintarvepuutteen johdosta olisi sentähden toimenpide, jota eivät perustele mitkään järkeisyyt. Asia on pelkkä rahakysymys eikä mitään muuta.

Korkeasaarella, marraskuun 5 päivänä 1917.

Rolf Palmgren.
Intendentti.